

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

КАД СЕ ЗОРА БУДИ

Кад се зора буди што нам исток злати,
И затрепти роса на убавом цвећу;
Кад из слатког санка лепирови мали
У мирисне груди лагано му слећу.

Кад се мирис оспе по пољани целој,
У лугу запоје сићани славуји,
А поточић лаки оживи, заблиста,
Те са бисер вали тихано забруји.

Када из шумице лахорићи благи
Задрмају росне на дрвећу гране:
Тад се, мила душо, и ти још-те јави,
Па да ми још много лепше сунце гране.

1887. год.

Војин Бикар.

О РАЗВИТКУ ДУШЕ У ДЕТЕТА.

Написао В. Прајер, превео М. Шевић.

IV.

О развиту воље.

Да би могли изнаћи почетак вољне радње у детета потребно нам је пре свега да знамо како је упознајемо. Другог знака воље но што су покрети мишића не можемо пронаћи. Сви покрети пак постају спољним или унутарњим дражима. Чудновати, за новорођенче и животињу веома карактеристични, разнолики покрети, растезање прстију на ногама и рукама при купању, кретање чланака, које је час тромо, час живахно у топлој постељи, многе гримасе којима се старији толико радују,

јављају се без намере и узроци су им унутарњи, с тога их и називамо *импулсивнима*. Поред тих импулсивних дете има веома рано и покрета *рефлексивних*, који се догађају већином без удела мозга. То су они покрети, којима се целисходно одговара на какву јаку чулну драж. Ако сувише јака светлост пада у око, ако му што горко дође до језика дете прави обранбене покрете, који, пошто су потпуно целисходни а како још несу могли бити научени то се узети могу само као наследни. *Инстинктивни* покрети несу тако урођени као рефлексивни, али су исто тако наследни и њима се чувају искуства пре-

ђажњих генерација. Инстинкат је наслеђено памћење, Што је предцима у безбројном реду генерација у њиховом животу било од користи по одржање њихово и порода им, у томе су се — више већбали те су ту избећбаност у покретима и потомцима оставили. Таки су н. пр. покрети при сисању код одојчета. *Изборно-вољни* покрети пак развијају се тек полако по степеним већбањем и не показују оне сигурности које видимо код рефлексних и инстинктивних покрета. Човек се рађа више неук и више потребит но ма који други створ, али његова неукост и потребитост је баш у томе, што је воља његова веома несавршено кадра да с почетка савлада телесне органе. Човек ваља да се извећба и у изборно-вољним покретима; покрети рефлексивни и инстинктивни не превлађују као код животиње. Начин, на који дете научи извођење покрета сасвим је противан разнитку из рефлекса. Не употребљују се ту готови покрети но увећбаност почиње радњом која неје целисходно извршена но која касније у свом понављању а под непрекидном контролом чуљних опажаја све то боље свој циљ достизава. Свака нова врста телесних покрета, као пливање, трчање, писање, свирање изискује нову увећбаност и изводимо их с почетка силом и муком. Али пошто смо те покрете једном научили, то су директно од воље зависни само први импулси, остали ток покрета изводи се касније механички и тек тада могу личити рефлексивнима. По старијем схватању психологичком воља се сматра просто као узрок *вољних* покрета. Први покрети су без правила и без воље, бивају прво случајно опажени, затим посматрани и на послетку се *вољно* према потреби употребљују. Према томе рефлексни и импулсивни (аутоматски) покрети претходе вољним покретима, вољни се тек опажањем, посматрањем из оних развијају. На овако мишљење били су заведени многи с тога што се воља јавља неразвијена у први мах у свести, али тога ради никако неје оправдано порицати је, јер воља је нераздељиви фактор свести и она се свешћу и развија а никако се не сме узети да је *на један мах* готова као

што је виђамо код развијених вољних радњи.

Животиње владају много већом готовошћу но човек. То се оснива на правилу које је, као што се чини, опће за све царство животињско: што је простија организација централног нервнег система, у толико су оне наслеђене диспозиције сигурније и готовије. Ово се даје веома лако протумачити. Код нижих животиња је све опредељено наслеђем, у њиховим радњама нема разноликоти те отуд и та готовост на ограниченом пољу; код виших животиња пак а нарочито код човека мора бити уступљен већи простор индивидуалном развиту а како је тај развитак веома разнолик, то не може ни бити опредељен толико наслеђеном диспозицијом. С тога се човек рађа несавршенији но остале животиње и најпростије покрете и онажије са којима су животиње брзо готове мора човек тек постепено да научи.*

*

С тога је и образовање воље код човека могуће и образовање човека почиње са првим часом живота. С тога морамо вољу још док је неразвијена на прав нут изводити и спољње утиске тако регулисати како ће касније бити од благотворна утицаја на саморадњу детете. То је главан задатак васпитања у детињој соби а колико ли се не греша против тога, кад се деца остављају сама са слушчадима, која никаква педагогиска образовања немају! Тај случај је и у нас веома чест а требало би га што више избегавати. Вољу пак која се указује у детета ваља исправљати али не прекрхати, исто тако као што не смемо ни младо дрво у врту прекрхати но само исправити, ако је под утицајем спољњих услова почело да расте у криво. Детету не смемо сваки час забрањивати и ово и оно, нарочито ако неје кадро да схвати узрока томе, да не би тиме отежали самосвојан развитак његове воље. Баш тиме постизава се оно што се спречити хтело — самовоља. Ако пак васпитач или боље васпитачица — јер људи се слабо забављају одојчадима — ништа не буде забрањивала без довољна основа

* Одељак о развиту воље изведен је по *Вунту*.
Преводилац

нити наметала детету сплом што је непотребно, то ће се природна индивидуалност детиња брже — јаче развити, која се указује у покретима — радњама па шта више и малим јуначким делима. И у наше доба дресовања овако физиологиско, природно васпитавање је баш од преке потребе. Да би се то дресовање отклонило ваља пазити не само на дете не и на служавке. Пошто мати неје у стању да се поред осталих домаћих послова искључиво дететом бави, то га мора оставити на слушкињама, али за то треба што чешће да контролише дадиље. Све што смета детињем развиту, дуго играње у мрачном простору, јако љубање, ношење на једној руци, неспретно увијање и т. д. мора мати

одлучно забранити. На сваки начин да много зависи и од мирноће и савлађивања сама себе, сталне правичности, благости и консеквенције нарочито према детету, па ма дете од свега тога у први мах ништа и не разумело. Колико зависи од здравља детиња, нарочито мозга, па да се и воља детиња васпита као што треба види се већ и из тога, што су болешљива деца, којима се много угађати мора, самовољна и размажена.

Само с почетка се вољом може лако управљати, баш као што се и гвожђе кује док је вруће. Ово ваља да родитељи нарочито имају на уму и да и у првим месецима обрате што већу пажњу на своје дете баш за то што је „врло мало“, што „незна још ништа“.

БАКТЕРИЈЕ И ЧОВЕК.

(Наставак.)

Шта бива са бацилом, кад доспе у човечје тело? Он се хвата у коштац са ћелијама истога. Тело се опире незваном госту и то је још срећа, иначе би био још већи проценат туберкулозних жртава, кад се не би живе ћелије, а нарочито беле крвне ћелије опирале, обухватале бацила и тако га уништавале. Према томе, да ли је човек, у чије су се тело на његову несрећу бацили уселили, толико снажан, да његове ћелије униште све бациле, или да ли је тако слабачак, да му то не може поћи за руком, развијаће се болест даље или ће је нестати, дотични ће оздравити или неће ни доћи до заразе. Је ли бацил у боју победио, он ће се настанити негде у неком делу човечјег тела, у једном органу. Вама су свима познате ране на кожи и отекле жлезде, што обично зову шкрофулозом. Ко од вас неје видео отекле жлезде на дечијем врату, што наше бабе кажу, да су пали крајњици. Устражимо ли узрок томе, дознаћемо, да је дечја храна недовољна или неразумна, да су родитељи слабуњави; али све то још неје доста, за то је нужна још присутност бацила туберкулозе, који да богме пада на нагнојено

земљиште т. ј. човечје тело, које је за његово успевање горе споменути узроцима припремљено. Срећом шкрофулоза је најблажа форма туберкулозе, која се сходним лечењем већином излечити даде. Од искона су мало медицине ту чиниле, него јака храна, чист ваздух, суви станови, јодне купке и т. д. Није ли лекар био кадар на тај начин бацила уништити, провлачи се овај и точи живо ткање даље и дубље, хвата се костију и жглавака, где уништава немилосрдно. С почетка настањује се он на површини кости, иста изгуби своју глаткоћу и изгледа као да су је миши изгрицкали. Бацил се умножава и разорава даље, читава кост буде расточена и тако лако наступи прелом кости; истина тело се и овде опире и ствара се нова кошчана маса; али иста се разликује од нормалне праве кости. Обичан пример је туберкулоза претију на рукама и ногама, ту она почиње полако и без болова, прсти су набрекнути, докле се једног дана оток не отвори и из њега излазе сирасти комадићи. Ако је лекар при руци, те болесне делове ножем скине, може се мали болесник још опоравити, не буде ли то, бацил разједа даље и болесник губи сок

телесни док не малакше услед тога или услед опште туберкулозе, ако се лекар неје. одважно, да му скине руку или ногу, а да му спасе живот. Још чешће је можда туберкулоза у костима кичме, у краљешцима. Позната су вам сигурно искривљења кичме назад, као што сте виђали доста младих болника са квргом на леђи. Само ове две врсте искривљења оснивају се на туберкулозном бацилу; искривљење пак на лево и на десно је безначајне природе, може бити проузрочено рђавим седењем у школи, а и т. зв. енглеском болешћу. У толико су несретнији они болесници! Као што знате, краљешак се састоји из тела, лукова и чворова краљешкових. Између њих је руна, и сви краљешци чине дугуљасту шуљину, у којој почива кичмена мождина. Болест расточи једно тело краљешка за другим, а тако притиском здравих, јер они носе тежину читавог тела, стињи се тело краљешка, те се стражњи чворови подигну. Тако се створи кврга. Буде ли то врло полагано, у току дужег времена, кичмена мождина трпи то; стињи ли се пак краљешак напрасно и тиме мождина осети изненадан притисак, сиромаш болесник је сместа узет на обадве ноге, јер пролаз живчани између мозга и доњих удова је тим притиском прекинут. Удове тих несретника можеш сећи и пећи, они ништа не осећају. Ја држим, да је то најжалоснија слика, коју овај љути непријатељ човечанства, туберкулозни бацил, ствара! — Бацил овај радо се настањује у жгљавцима, нарочито у куку. Ко од вас неје видео дете, где храмље! Дете, које је пре било сасма здраво и изгледа често сјајно, на једаред се стане тужити на болове у колену; ви приметите, да повлачи једну ногу за другом, да је сад мирно, не воли да скаче и трчи, а пре се сиграло и вијало, да га се неје могао човек намагати. Доцније је са дететом још горе, док се једног дана не иште у кревет. Ово је тренутак, кад се родитељи стану плашити и слутити, да им је дете јако болно, те траже узрок тој болести. Траже га, па га лако и нађу; одмах је крив какав друг или још најпре сирота слушкиња; јер дете је бајаги њиховом кривицом пало, те

се ударило, а међу тим и не снивају, да је том храмању крив туберкулозни бацил, који се плоди у жгљавку у куку и исти гледи да разори. Запитаћете, од куда бацил у жгљавку, кад је дете иначе привидно потпуно здраво? Он је доспео начином, који смо већ споменули, кроз плућа или стомак у црева или крв, те тече у њој по телу, а не може нигде да се ухвати, јер је свуда све јако и нормално, те не да томе непријатељу к себи. Чим се пак ударило дете у жгљавак, или га ко други лунио, те се у жгљавак излило мало крви, тим је створено место, на ком се ћелија више не може борити оном снагом, којом се иначе бори протит насртања бацила. Овај се хвата, множи се и у жгљавку расту масе дивљег мяса, које се доцније гноји и тако читав жгљавак може да се разгноји. Дете пада у постељу, има ужасне болове у куку, нога једног дана је привучена, а пре је била управо пружена. Сад је савита у куку и то с дана у дан све већма. Сретан је конач, ако дете укочена зглоба остане живо, и сво лечење иде за тим, да то постигне.

Најчешће седиште бацила је у плућима. Још пре него што је бацил откривен, тврдили су многи научењаци, да се сушица оснива на гљивицама, које доспеју у плућима и иста разоравају. Тек је Кох 1882. год. расветлио то питање, откривши бацила туберкулозног. Милијони бацила бораве у плућима болесника и милијоне овај испљува, што се са прашином, у којој се ми врземо, меша. Упознавање истих у плувачци је могуће само помоћу микроскопа, увеличавши 800 до 1200 пути. Кључала вода уништава њихов живот на сваки начин, а већ и температура од 70° слаби њихово дејство. Кад би тело човечеје могло поднети ову температуру, то би био сигуран начин, бациле уништити. Карболна киселина, алкохол, етер јодоформа, етер сублимат, тимол уништавају такођер њихов живот, али у доста јаком раствору.

Многи су тврдили, да туберкулоза плућа долази од рђава ваздуха, па су навађали за пример казнионе, касарне и т. д. међу тим неје крив рђав ваздух него ваља узети на ум, да у том рђавом ваз-

духу живе два-три, који су туберкулозни, те који су кадри пренети сушицу и на своје камарге. Срећа је, да бацили остају већином при земљи и ређе се дижу као прашина, јер да тога неје, била би сушица још чешћа, него што је. На жалост, разнашају се бацили нечистоћом људском и сувише, као што сам на то већ пре упозорио. У осталом није бацилима тако лак пут до плућа, он је дугачак и узак, разноврсна испупчења сиречавају бациле на њиховом путу. Душњак и душњачићи избацују сва мала тела, па и бациле, на поље. Па ипак зараза бива и сувише често; код многих људи је пут простран, да бацили лако продру у плућа; справа, т. зв. епител, којом се страна тела на поље гоне, може да се поквари или да фали или рђаво врши своју задаћу услед тешких болести нарочито са јаким кашљем, као што је велики кашаљ и особито мрасе. Отуд је, да особито после ових болести долази често сушица. У стомаку у неколико ремети напредак бацила кисео сок желучани; код болести, где је лучење овог сока неправилно, лакше бацили продиру у прева из стомака, тако је код малокрвности, дуготрајног гнојења, кроничног катара желучаног и т. д., исто тако код врућице за време дуготрајног опорављања, шећерне болести и т. д.

Са туберкулозом плућа често је скопчана туберкулоза грла, у $\frac{1}{4}$ свију случајева; туберкулоза језика је ретка, али готово увек у свези са туберкулозом плућа. Не ћу да вам описујем слике болника, који је на крају живота услед туберкулозе плућа, свако од вас видио је, познавао и ожалио таког једног болника. Само да вам споменем, какав ужасан осећај спопада лекара, који је кадар да се удуби у најнежније осећаје човекове, кад види таког болника, где му се часови већ бројати даду, а он се још теши и зида куле високе. Не ћу заборавити никада једног младог живота, који ми се тако рећи на рукама угасио, а последње му речи још беху: је ли, драги господине, ја не ћу умрети, ја ћу још живети! И сад осећам још онај ужасан бол у срцу, који су ми те речи задале! Како је пак оном човеку, који види јасан крај животу своме, сетите се Бранка, кад пева: Лисје жути веће по дрвећу, лисје жути доле веће пада, зеленога више ја никада видет' не ћу! Какав је то осећај страхан, који мора распукнути и камено срце.

А како оно Змај своје најмилије жали, тешећи се: Болна лежи, а нас вара на а: оздравиће, оздравиће млада!

(Свршиће се.)

ИЗ ЉУБАВНИХ ПЕСАМА Х. ХАЈНЕ-А.

I.

Опло лето сад ти лежи
На пунани образи,
А у недру снежна ти се,
Ледна зима налази.

Но, веруј ми, не ће тако
То за дуго остати!
Студ на лицу, а жар ће ти
У срдашцу владати.

II.

Када двоје: с Богом! узму,
Кад им дође до растанка,
Рукују се, сузе лију
И уздишу без престанка.

Код нас није било тада
Тих: *ах*-ова, плача, ваја;

Али то је ипак дошло,
Само после опроштаја.

III.

По ново се кроз познату
Улицу ми пут нађао;
Прођох поред њеног стана,
Што је празан сад остао.

Шор ми тесан, патос рђав,
Да на њему скрхам ногу,
А куће се на ме руше!
Јурим, што год боље могу!

IV.

Блећан месец лако игра
По срдитој морекој води,
Ма да он по ведром небу
Поуздано, мирно ходи.

Када, цуро, поред мене
Прођеш тихо и сигурно,
У срцу ми лик ти дршће, —
Потресеш ме тако бурно!

V.

Увршћен сам у песнике
И чувен сам по држави;

Кад имена славна нижу,
Ни моје се не остави.

А што мене мучи, боли --
И тога је у држави;
Кад највећи јад спомињу,
Тад се ни мој не остави.

Ив. М. Поповић.

СА СЕЛА НА ВАРОШ.

(ПИСМО СЕСТРИ.)

рага сестро Иванка! Од када ти нисам писала, ево скоро година дана. Нисам ти ни имала што друго писати, до ли да сам ти описивала дивоту, коју ми на селу уживамо. Ја бих и то писала, али је слабо моје перо, да би могла верно описати село и живот у њему. О, драга сестро, вашим варошанкама изгледа село нешто и сувише обично, па тако и живот на селу. Али се варате. Та ево до данас се ни један од толико славних нам књижевника није нашао, да опише село и сеоски живот. Било је по негде и по нешто, али је то слабо и толико мало к'о зрно песка спрам целе васелене. Зато сам чекала какову згоду, кад кад да ти се као сестра и пријатељица јавим.

Ево баш сада те згоде! Хоћу да ти опишем новину у нашем селу, а та је новина заслужила, да и други свет чује о њој. Чуј сестро! Још некако с пролећа пронео се глас по нашем Ђурђеву, да ће ђаци учитељске школе у Сомбору, или што их ми зовемо „препаранди,“ давати беседу и то у корист учитељског конвикта. Чисто нисам веровала, али сам се обрадовала. Та нека, нек' и наше село оживи мало! А, знаш, чуј ме само ти! Добро ће доћи нама неколико овде, бар ћемо се изиграти и, али ћу само теби рећи, том приликом се може који којој допасти... Ију мене куд ја подох! Но, да наставим.

Нисам, као што ти рекох, дуго веровала, али кад сам прочитала прво у новинама, да ће заиста бити беседа, па сам после и сама прочитала програм, а морала сам дати наше слике и ћилимове, па и неколико столица за беседу — ех, онда сам се у велико почела и сама спремати

за беседу. Беседа је била заказана за недељу (11. августа).

Још у петак у вече се искупише ђаци приређивачи. Ту ти је било из Бачке, Срема и Баната. Кад се чуло, да су ђаци дошли, знаш сестро, узбунило се цело село, као кад је први пут ушао у наше село „велосипед.“ И ми, нас неколико „отменији“ девојака изађемо пред наше прозоре, па смо посматрали како се поздрављају међу собом ђаци, па и са домаћинима, те како одилазе у одређене им станове; а тек после, како се искупише на „плац,“ те стадоше певати, ах, сестро, како су дивно певали! Знаш, да сам сва занета била, а срце ми удараше о груди ка'но море о брегове... Неки ме необични осећаји обузимаху, и сама себе сам замишљала да је какав роман, те и ја да играм у њему улогу неку... Тако сам живила три дана, све док нас нису оставили ђаци.

У суботу се све то спремало, па и ђаци су држали пробе, те се није дало само уживати. Осванула недеља. Ваљда се цело село скупило на плац, па се само дивани о беседи и ђацима. Кад је дошла служба, света је било пуна црква, а ђаци су певали на кору. Чула сам, сестро, ваше певачко друштво како пева, али нисам разумела шта пева. Али ово, ово је, знаш, онако просто, па лепо. Знаш шта вели наш свет: да нема велике порције, они би издржавали те добре и сироте препаранде. Ето видиш, како су нас све очарали, тако да ти се баш искрено изразим.

Час-два, па дође и почетак беседе. У једној школској дворани се држао први део, а у другој други део. Да ти опишем

први део. Дворана беше искићена шареним српским ћилимовима и осветљена лампама, а беше дупком пуна. Почето је говором, и то је говорио наш учитељ г. Крчединац како се ђаци сложили, да даду беседу у Ђурђеву у корист конвикта, где ће сирота учитељска деца имати при школовању бесплатно или с малом ценом све издржавање. За тим се певало и декламовало. Ја ћу ти онако женски да критикујем. „Шта ће нам“ песму певао је збор. Док је збор певао, а публика је била као убезекнута, јер су их лепа композиција и лепа гласови чисто збунили у мислима и осећајима. „Народну песму“ је певао г. Бошко Костић, а пратио га је „брум кор“. Знаш сестро, он пева танковезено, па ти души годи, и као да си Кањиостровом силом занешена, тек се тргнеш и пљескаш, да је морао и поновити. „Под прозором“, квартет певали су г. г. Терзин, Владимир Ђерманов, Ђорђе Малешевић и Вук Димић. Знаш, кад сам била код тебе, па кад су нам правили серенаду. Један је рекао: „Пазите људи, а ти циго тијо гуди, да се луце не пробуди.“ Тако је и овај квартет био тих и леп, а публика је била као без даха, док су они певали. „Јека од гусала“, то је одломак из Драгашевићеве исте песме, а декламовао је, или рећи цитирао је г. Вл. Ђерманов и то лепо. „Падајте браћо“ певао је збор бурно, да је публика била магнетисана духом сама песника и као да би полетела у бој, јер је у срце дирну она одважност текста и композиције. „Растанак“ је певао соло г. Вл. Станков, тенориста, а пратила га је гђца Даринка Брадаровићева. И ова тачка је особито упливисала на публику. „Гуслареву смрт“ је декламовао г. Ж. Касашиновић сасвим декламаторски. „Поход“, „Бачке напеве“ и „Убојну песму“ певао је мушки збор, а за сваком је песмом толико пљескала публика, да се морала свака поновити и тако нам се одузело времена и од другог дела. Но, али није ни жалити, већ хвалити лепо певање! — Други део је особито

добро испало, јер су сви младићи дотле играли, док се ми играчице нисмо умориле, те су нас прво и испратили кући, а они су наставили своје лепо и мирно весеље.

Драга сестро! Мож' бити, да ћеш рећи: „беседа! па шта, ђаци! па шта, село, па шта, *деведесет форинти чистих!* па шта, конвикт! па шта и т. д.“ Не, сестро! Чуј ме! Ова беседа имаде тако велике важности и за нас и за ђаке и за Српство, јер су ђаци тим показали много, а свет наш прост је добио отуда врло много, а српство треба да се дичи, кад имаде такве ђаке, који умеју да оживљавају Србадију и да их побуђују на све што је лепо и племенито. Камо среће, да сви наши ђаци тако провађају своје ферију, те да користе и себи и народу, а на то су и позвани. Да се тако чини, видеља би, како би далеко живљи били Срби, они не би пали у неку меланхолију, која је најопаснија за нас, а о том се можеш уверити из народних песама: како увек пропадасмо, где се мелахолични показасмо.

Драга сестро! Да си била и видеља, ти би сама рекла: е, док нам је такве омладине и њеног жара, неће Србин заспати, а ни све оне врлине, које Србина од постанка му красе, а тих можеш безброј наћи у народним песмама. Ти би заједно са мном пожелела тој омладини, да јој не клоне дух и да сретно, а умножена, поради на том, да се бар на овај начин одржавамо у невољи и туђинштини; те да се и даље може песничка истина с колена на колена преносити:

„Србин је мач,
Што више треш,
Да потреш,
Све сјајнији бива.“

А сад здрава да си твојој сестри са села.

У Ђурђеву на Велику Госпојину 15. августа 1891. год.

Твоја сестра

Јованка.

О ИСКРЕНОСТИ ИЗМЕЂУ МУЖА И ЖЕНЕ!

од госпође Поповићке се састало лепо друштво на ужину. Госпође се врло добро провађаху, те их домаћица понуди, да и вече заједно проведу.

„Ја могу само до пола осам остати — рече млада Лукићка — јер сам моме мужу обећала, да ћу бити већ код куће, кад он дође.“

„Останите ви само — нуђаше је домаћица — неће ни ваш муж бити тако тачан.“

„О — он је врло тачан; увек је у осам часова код куће, осим ако га какав важан посао задржи“ рече Лукићка

„Важан посао! Непредвиђени догађаји!“ зачује се са свију страна. „О, познајемо ми то! Мужеви се обично тиме изговарају, кад заостану у кафани!“

„Моме мужу не треба такав изговор,“ рече млада жена озбиљно.

Госпође се наново почеше смејати: „Од куд знате ви то?“ питаху је.

„Отуд, што смо обећали једно другоме, да ћемо увек истину говорити.“

Настаде мала почивка; госпође се згледаху. „А од кад сте удати?“ запита госпођа попадија, посматрајући младу жену зачуђено. Милеви — тако се звала Лукићка — постаде то дуго испитивање врло непријатно, те само у кратко одговори, да има година дана од кад је удата.

„И збиља нисте још ни једаред казали једно другом неистину?“ чуђаше се домаћица. „Та то је нешто сасвим ново!“

„Ја сам моме мужу до сад увек истину казивала, а уверена сам, да мој муж то исто чини. А и шта би имали тајити једно од другога?“

Све госпође дрмаху главама; то зацело не може бити; тако што се не догађа у данашњем времену.

Сад госпођа учитељка подиже глас. „Брзо ћете се уверити, драга моја, да је то сасвим немогуће. Много се што предузме, што се у брачном животу не да извести; и ја сам мислила —“ ту застаде, јер се бојаше, да ће и сувише шта рећи.

„Зашто се тако сасвим обично што не би могло испунити?“ запита Милева уплашено.

„Зато, што с мушкима не би ми никад могле изаћи на крај, кад би увек истину говориле“ — поучаваше је госпођа Милићка.

„Зато што и они нама не кажу увек истину, па је право, да им вратимо мило за драго“ — дода госпођа попадија јетко.

„Мени би врло досадно било, да моме мужу увек истину кажем — смејаше се госпођа Вујићка — макар из шале, морам му шта слагати!“

Госпођа учитељка уздисаше. „О из шале не би му никад слагала, само да ме нужда не натера“ — призна устежући се. Видило се на њој, да се бори сама собом, да ли да приповеди што о својим домаћим одношајима или не. Но жеља да се једном својски истужује надвлада, те с тога продужи: „Мој муж је истина врло добар, а и то је истина, да ми врло морамо пазити на сваки издатак, јер је наш приход врло мален; али ипак што мора бити, мора! Што год купим мени и деци, све му је скупо, на свшта се једи, те доиста не би могла изаћи с њиме на крај, ако не би по што год и затајила.“

„Кад би увек истину говорила, онда би било сваки час ларме код нас“ — поче госпођа капетаница, и испрси се као да ће о Бог зна каквом јунаштву приповедати: — „Мој муж је врло напрасит, те сам морала научити и децу и чељад да пазе на сваки мој миг, те ме увек разуму, кад треба шта пред мојим мужем затајити, или друкчије искренути.“

„Да увек кажем моме мужу, кад идем на ужину, не би ми никад дао мира — приповедаше госпођа Јефтићка — а кад му кажем да идем код моје старе тетке, онда је задовољан, и похвали ме; па зашто онда да му кажем истину, кад је овако задовољнији.“

„Па зар вас он никад неје ухватио, да нисте били код тетке?“ питаху је.

„О Боже сачувај, тетка је у договору са мном, треба само мало пазити.“

„Ја се често и сама чудим, како ми мој муж све верује, баш му кад-кад приповедим сасвим невероватне ствари“ —

дода домаћица и опрезно се обазре на све стране; бојала се да ће јој муж од куда наићи.

„Мој муж баш није тако лаковеран“ — уздисаше једна од госпођа.

„Е то је за то, што нисте доста опрезни, те вас је сигурно кад ухватио. Треба бити увек на опрезу“.

„Тако је! тако је!“ одобраваху госпође у кору. Све су то биле пристожне и ваљане жене, које су се од свег срца старале за свој домаћи мир и слогу, али су и све биле тврдо уверене, да мужу не треба казати увек истину, шта више да је за одржавање слоге између мужа и жене, баш нужно, да се по кад што и затаји.

Милева је сасвим побледела. Оно што јој сасвим природно изгледаше, сад слушаше да је баш штетно по брачну срећу.

Непомућена искреност између мужа и жене руши домаћи мир и слогу. То говораху жене, које имају многогодишња искуства; за цело оне то боље знају него она, која је тако кратко време удата. Па зар су баш све тога мишљења? Она погледа на све стране. У друштву беше још неколико старијих женскиња, које се не хтедохе мешати у разговор. Међу њима једна стара госпођа, седе косе и необично благим и пријатним лицем, која је са неким саучешћем посматрале. Не, она није тог мишљења! Милева јој приђе и ухвати је за руку, на молебним гласом прозбори: „Јесте ли и ви тог мишљења, поштована госпо?“

„Нисам“ рече старица кратко.

„Ви мислите дакле, да је слободно говорити мужу истину?“

„Не само да је слободно, него и треба говорити истину“, рече старица. „Хтела сам вам путем казати моје мњење, а кад ме оде запитасте, онда бих вам одмах одговорила. Ако дакле госпо дозволе?“

„О молимо, ми смо врло љубонитљиве!“ одговоре све.

„Онда ми допустите, да вам кажем, да истину сматрам као главни услов за срећан и миран брачни живот“ — поче старица благо и озбиљно. „Не само у шали, него и у нужди не треба мужу казати неистину, или затајити оно, што треба да зна.

„О госпо, то је много“, противише се госпође.

„Молим вас лепо, послушајте ме само! Оно што се у шали покуша на добро испадне, лако се после у збиљи продужи. Из малих тајана лако се дође до већих и већих. Прво се слаже, да се затаји какав непријатан догађај, кад не треба муж да дозна за какав излишан издатак, и тако се мало по мало заплете у читаву мрежу од лажи, из које се после врло тешко или никако не извуче. Шта више, може то прећи и у навику, те ће варати мужа и без узрока.

„Али за Бога, госпо!“

„Молим, молим, Изузимајући присутне, наравно! Ја познајем много таквих жена. Али да будем праведна, рећи ћу и то, да и мужеви често предходе рђавим примером, и да има и таквих, којима је врло тешко казати истину.“

„Воље реците, који приморавају жену, да говори неистину“, уздисаше госпођа учитељка.

Старица неприметно слеже раменима.

„Врло је добро и паметно, кад жена мужу, који дође уморан и најеђен из звања, не каже баш сваку ситницу, која се њега и не тиче, или ако му оне ствари, које мора дознати тек у згодно време саопшти.

Но не зна свака жена да дочека згодно време, а код гдекојег човека је све једно кад му се каже. Има и таквих људи који су тако напрасити, да жена дрхће пред њим, и много шта затаји, а и децу и служавке на то учи.

Има их, који ни новчића неће издати, без да гунђају и лармају, који неће да троши ни на најпотребније ствари, на најскромније забаве. Жена ће лако прегорети, али мати не може да ускрати детету свако уживање; па што не може постићи правим путем, то постигне путем варања. Треба кћери нова хаљина или шешир, треба сину новаца, да се може мерити са другом имућнијом децом. Отац или нема или неће да изда, те мати мора излагати новац. Ту се греша не само према мужу и оцу, него и према деци, којима се даје рђав пример.

Шта више, ја ћу још даље да идем.

И код циције и напраситог човека, и ту је велики грех, ако се жена ода лажи. Да се она није бојала одмах из почетка да дође и два пут, и више пута да моли за потребне ствари, ма да је муж и одбијао, онда би се муж навикао, да без гунђања троши на потребне ствари. Боље је отрпити и ларму и вику напраситог мужа, него непрестано бринути се, како ће ово или оно затајити и сакрити. Такав муж напоследку не може да поднесе истину него чим што примети, одмах удари у исовку и вику; а још је љуби, што слути и зна да му се не говори истина. А чим он то почне слутити, одмах је крај срећи и миру. Могла бих вам много примера навести, где је кућа пропала због лажи, где су деца постали неваљали људи, због непрестане неискрености између родитеља њиних“.

„Ви валда тек не мислите“ — поче домаћица, којој се тај говор баш није допадао — да ми“ —

„Изузимајући присутне, понављам! — насмеши се старица — може бити и кућа, да су сретне, али не с тога, што у њима влада неистина“.

„Допустите ми једно питање госпо —
С немачког превела

рече госпођа Вујићка — јесте ли ви увек говорили вашем мужу истину?“

Старица гледаше суморно преда се и крупна јој се суза скотрља низ увеле образе.

„Само у једном случају — рече дршћућим гласом — затајала сам му нешто. То је било године 1877. Мој муж лежаше у јакој врућици. Тад ми дође црни глас, да ми је најстарији син погинуо у Босни. Мужу бих смрт нанела, да сам му онда казала, те сам више недеља прећутала несрећу нашу. Ја сам врло одушевљена за истину, али фанатичарка нисам“.

Нема тишина завлада у одаји; изгледаше као да се спустио анђеолова мира на цело друштво. Кроз тишину зачује је јасно избијање часовника. Милева се трже.

„Где већ осам часова! Ипак сам се задоцнила!“

Госпођа попадија не могаше на ино, а да је не запита! „А шта ћете сад радити?“

„Приповедаћу мом мужу, зашто сам се задржала. Знам, да се неће срдити,“ рече млада жена и срдачно стиште руку доброј старици, која јој толики терет са срца скиде.

Д.

МУДРЕ МИСЛИ.

1.) од Дра. Кленка.

— У природном и моралном свету је женино опредељење: да буде жена и мати, да одржи породицу и кућу.

— *Валана домаћица!* Лена је то појава, а дужности су тешке и награде достојне; али је врхунац природног, моралног и грађанског живота у *матери*, која одржава човечанство!

— Од материне неге зависи: оће ли дете бити сретно и од користи.

— Живот женин је *породица*, а човек је *свет*; човек произвађа, брани породицу, а жена се с њим удружава, рађа и одржава мирни породични живот; жена негује човека и чува породички морал.

— Што човек заслужи, то жена чува!

— Човек тражи суштину ствари, а

жена облик. Човек је оличена снага, чврстина, достојанственост, разум, пресуђивање; а у жени је оличена благост, оданост, трпељивост и fino осетљиви такт, који често превазилази и најоштрији ум човеков.

— Човек љуби слободну вољу, жена морал!

— Човеково уживање је: знање, слободна воља, храброст; а женино: осећање, стидљивост и чистоћа.

— Док човек верује у божију мудрост, жена верује у божију љубав; човек тражи, да позна суштину божјег бића, а жена љубав божију; човек тежи, да определи основ свом веровању и често пада у нове догме, или неверовања у Бога, а жена живи у молитви и у сујеверју; човек живи по правилима практичног морала, а жена у страху божијем.

— Породица је основ физичном и моралном животу народном, а жена потпаљује силу таког живота

— Мати негује децу: *физички*, да су јој деца здрава и крепка; *душевно*, да су јој деца умом јака; и *морално*, да су јој деца спремна за прави друштени живот.

— Мати прва удара темељ развиту дечијих способности, а отац даље подучава душевно већ однеговано дете.

— У матере треба, да владају ова својства: љубав, досљедност, разборитост, опрезност, умереност како при телесном, тако и при душевном неговању.

— Основ или почетак душевног живота код детета је *осећај*.

— Као што је телу нужна храна за одржање, тако је и души; као што прва храна за тело треба да је проста, тако треба и за душу; као што мати помаже детету да се нахрани, тако му мора помоћи и у душевној храни, која почиње *опажањем*.

— Дете опажањем добија прве представе из најближег света, а то је соба. Зато мати треба јасно и постепено да упознаје дете са свима предметима у соби; а ти предмети треба, да су *прости и угодни* било по боји, звуку и облику.

— Децу треба образовати, да су разборита, паметна и свесна, а не да су *лукава*.

— Срество кућевног васпитања је љубав.

— Мати треба, да је помоћница учитељу, јер је школа продужење кућевног васпита; зато треба, да је мати у спору

Прибрао и превео:

зуму са учитељем, те да јој дете једнаког расположења како код куће, тако у школи!

— Мати мора пазити, да јој дете увек ради; јер је рад зачин живота, извор ведрине, чуствовања дужности, као и свију врлина. А тим се деца уче: да сваки врши своје потребе са што мање туђом помоћи.

— Мати је по природи први будилник и прва васпитања чуствовања побожности; а *клица* побожности је већ усађена у души детињој.

— Лепа и узвишена је појава, кад мати посредује између Бога и детета!

2.) од грофа Мирабоа.

— Све, што смо и што треба да смо, последица је опште природе.

— Шта је вештина? Усавршавање природних особина!

— Човек, као и сваки створ, мора да прође одређени круг промена.

— Природни закони утичу на човека сасвим једноставно, а искуство нас опуномоћава, да те законе познамо.

— Свака је заблуда шкодљива, зато је род човечији несретан, јер неће да позна природу; те живи као дете у претпоставкама као у највећој истини!

— Свака душевна способност се оснива на опажању, које бива помоћу живаца, те се живци, као речице сливају у мозак, у ком се спремају све особине као: преставе, појмови, закључци и т. д.

— Кад би сви људи били једнаки телесно и душевно, онда не би требао један другом; али је обратно!

J. K. J.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ПРОСВЕТЕ

Српске више девојачке школе у Нов. Саду и Пачеву отпочеле су већ своја предавања за идућу школ. 189¹/₂ г-а и сомборска ће почети за који дан. У новосадекој се уписало за првих 8 дана 111 ученица. Ове године има у новосад-

ској школи уписано и 5 несрпкиња. Уписивање траје још до 15. септембра о. г. по нов. кал.

Кикинђани, Земунци и Митровчани, спремају се, такође да подигну срп. више дев. школе. Две последње цркв. опш. већ су и пријаву своју поднеле Н. Цркв. Школ. Савету и изаслат је

тамо приврем. главни надзорник високоблагодни г. г. Никола Ђ. Вукићевић, да извиди околности и прилике, па да поднесе о том извештај с предлогом.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Да се погреју обарена јаја. Догађа се, да се једном обарена јаја изхладе, па се онда не радо једу. У том случају ваља их спустити у кључалу воду, да постоје неколико минута; она ће се тим загрејати, али неће бити тврђа но што су били.

Да не рђа глачара (пеглајз). После употребе ваља оставити глачару на умерено топлом месту, да се полако исхлади, јер се наглим исхлађењем на хладном месту ухвати на гвозђе влага, од које се после рђа ствара. Кад се глачара са свим исхлади ваља је увек утрти сувом крпом па онда увити у фланер натопљен у зејтин ил маст па оставити до друге употребе. Тако неће никад зарђати.

Р А З Н О.

Добротворна задруга Српкиња Новосадкиња приређује својим покојним чланицама и добротворима редован свечан годишњи парастос на дан свога друштвеног патрона Мале Госпојине 8. (20.) септембра о. г. у св. саборној цркви после св. литургије.

На гробу Николе Ђнежевића народног добротвора из Шурјана положили су 11. августа о. г. изасланица „срп. учитељског конвикта у Нов. Саду“ леп венац с тракама и сходним натписом јер је исти добротвор оставио овом друштву 6000 фор. Том приликом су уједно пољубили дарезљиву руку супруги покојниковој гђи Ракили, која је заједнички овај лепо дар пружила друштву овом.

За издржавање срп. вел. бечкеречког забавишта пружили су тамошњој добротворној задрузи Српкиња годишње припомоћи варошко представништво 300 фор. и српска православна цркв. општина 300 фор., те су тако сви изгледу, да ће се још ове јесени отворити тамо срп. забавиште.

Мита Калић учитељ новосадске срп. више девојач. школе изабран је за професора на сомборској учитељској школи, куда одлази ово дана. Ми му као другу и сараднику нашем честитамо и желимо, да га и они ученици тамо и они на-

ставници онаким искреним симпатијама приме и предуспретају које су га и овде пратиле. На његово место долази нам други наш сарадник г. Иван М. Поповић привр. учитељ сомборске више дев. школе.

Двајестпетогодишња прослава вршачког певачког друштва, која је обављена о вел. Госпојини о. г. испала је врло сјајно, као што очевидци казују. Суделовало је ту 7 певачких дружина: вршачка, панчевачка „венац“, темишварска, белоцркванска и три немачке вршачке певачке дружине. У вече на концерту било је око 1500 гостију.

Гђица Султана Цијукова из Вршца ученица бечког конзерваторијума за вештачко певање добила је на молбу своју од Њеног Величанства краљице Јелисавете слободно место на том заводу, т. ј. да не плаћа школарину. То се даје само одличним ученицама и како је ове године једно место упражњено било, па и то једно добила је ова наша Српкиња, знак је, да је заиста одлична и да ју ваља сад и од наше стране још више помагати, да свој упочети позив може сретно на нашу дику и понос довршити.

Гђа Драгиња Станојла Петровића из Београда подигла је о свом трошку цркву у византијском стилу на новом београдском гробљу, која ће стати 60.000 динара. Зграда је већ готова, а осветиће се идуће 1892. године о летњем св. Николи. Слава овој хришћанској души!

Црногорска кнегиња Милена опоравила се сасвим в враћа се своме огњишту.

Краљицу Наталију, која се још бави код своје тетке у Синају посетио је румунски краљ Карло.

Гђици Сармиси Биљеско др. права, Румункиња, дозвољено јој је, да може у Букурешту отворити адвокатску радњу, о чему се пре толико говорило у јавности. Тако ће дакле бити прва земља Румуска међу свима европским државама која ће имати женског адвоката.

Енглеска. Код последњег пописа народног, који се обавио почетком ове године у Енглеској испоставило се, да у 900.000 има више женскиња него мушких; а кад се узме у обзир Шкотска и Ирска, где исти сразмер влада, онда излази, да има у вел. Британији преко 1,000.000 душа женских више, које се по природи саме ствари не могу удати, него су упућене на јавну зараду за своје издржавање. Тога ради се тамо и отварају женским прилике за зараду и на

оним пољима, које је до сад једино мушкима поверено било.

На циришком свеучилишту било је зимус уписамо и 68 женскиња, од које су 3 училе државне науке, 42 медицине, 23 философију. Осим ових редовних слушалаца било је још 21 нередовна. Највише их је било из Русије и то: 23., из Немачке: 15, из Швајцарске: 13, из Америке: 6, и из Аустро-Угарске: 3, међу којима

једна Српкиња из Панчева гђца: Марија Прита, која учи медицину.

Гђца Добруска млада Русиња положила је скорим испит у Паризу за дра медицине са ејајним успехом и мисли се настанити као практични лекар у Паризу.

У Босни се намерава подићи једна болница, којом ће управљати и све послове и лечење предузимати само женскиње.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Записник одбора добротворне задруге Српкиња Новосаткиња држане у Нов. Саду 27. маја (8 јуна) 1891.

Председава: Јулка Радовановићка начелница.

Бележи: Арк. Варађанин перовођа.

Присутне су: Анка Јорговићка прегледачица и одборкиње: Пава Георгијевићка, Катинка Хриетићка, Јелисавета Трифковићка, Марија Ђ. Поповића, Зорка Грчићка, Марија Плавшићка, Кристина Коцићка, Милица Аничићка и Катица Манојловићка.

Бр. 27. Чита се записник одборске седнице од 29. априла (11. маја) о. г.

Одоставрава се.

Бр. 28. Чита се допис срп. православне цркв. општине новосадске од 28. априла (10. маја) о. г. бр. Гл. Ск. 17 ех. 1891. по коме даје овој задрузи на знање, да јој уступа земљишта потребног за зидање забавишта у св. николајевској порти по условима, који су у прошлој седници од перовође већ објављени.

На знање и чим дође и одобрење од надлежне општинске власти на то приступиће се делу.

Бр. 29. Начелница извешћује одбор, да је приликом 10. годишње прославе о цару Константину и Јелени о. г. пало на каси: добровољна прилога: 215 ф. 90 н., а од улазница 275 ф. 30 н. свега: 491 ф. 20 н. Од тога је, као што поднешени рачуни показују, потрошено: 241 ф. 18 н. те је тако претекло чистог: 250 ф. 02 н., који се имају унети у друштвену благајну.

На знање. Рачун ће се јавно изнети и прилагачима, посетиоцима и свима, који су том приликом какве услуге чинила, захвалити.

Бр. 30. Перовођа јавља, да ће годишњи јавни испити у основ. народ. школама, почети у

очи Духова у суботу 8/20. јуна, а у срп. вишој девој. школи у четвртак после Духова 13/25. јуна и трајати сваки дан до последњег дана о. мес; Свечаност ће бити 17/29. јуна после подне од 3 - 5 сати у овој школи, којом ће се приликом отворити и изложба жен. ручних радова, цртања и писања, те позива задругу, да на прве и ове испите одреди своје изасланице.

Узима се на знање и одређује за срп. вишу девој. школу.

У I. разреду: гђе: Трифковићка а Коцићка, у II. разреду: Грчићка и Плавшићка, у III. разреду: Манојловићка и Поповићка, у IV. разреду: Кат. Новићка и Соф. Кода; за срп. основ. жен. школу: у I. разр.: Трифковићка и Коцићка, у II. разред: Манојловићка и Поповићка, у III. разреду: Грчићка и Плавшићка, а у IV. разреду: Пава Георгијевићка и Христићка.

Кикинђанака.

Записник I. седнице управног одбора „Вел.-Кикиндске добротворне задруге Српкиња“ држане 10/22. априла 1890. год.

Председава: Нина Петровићка председник.

Бележи: Михајло Косић тајник.

Присутни: Сида Пачу потпредседник, Мара пл. Еремићка благајник, Јелена Влаховићка, Јелена Николићка, Јелена Николићка рођ. Радловић, Савета Јоановићка, Ленка Мајински, Евђенија Баковљев, Ирена Петровићка.

Бр. 1. Председник јавља да су у скупштини, која је одржана 4/16. марта т. г. изабран једногласно, акламацијом: за председника Нина Петровићка, за потпредседника Сида Пачу, за благајника Мара пл. Еремићка, а за тајника Михаило Косић; -- за чланове управног одбора гласањем су изабрани: Евђенија Баковљева, Јулијана Богдан, Олга пл. Валовићка, Јелена Вла-

ховићка, Катинка пл. Еремићка, Савета Јоановићка, Даница Јоановићка, Ленка Мајински, Јелена Николићка, Јелева Николићка рођ. Радуловић, Ирена Петровићка, Александра Шевићка.

Узима се к знању.

Бр. 2. Председник ставља одбору до знања, да су се за редовне чланове „Вел.-Кикиндске добротворне задруге Српкиња“ пријавиле: Олга Адамовићка, Софија Ајвас, Евгенија Баковљева, Каролина Бајер, Јулијана Богдан, Анка Богдановићка, Даница Богдан, Савета Будишина, Олга пл. Валовићка, Јелена Веселиновићка, Тинка Веселиновићка, Тереска Веселинова, Драга Веселинова, Мила пл. Видак, Јелена Влаховићка, Албина Влаховићка, Јулка Влаховићка, Даница Гајина, Меланија Гранићка, Емилија Грубићка, Јованка Дорословац, Марта пл. Еремићка, Катинка пл. Еремићка, Драга Зарићка, Савета Јоановићка, Даница Јоановићка, Драга Јорговићка, Даница М. Косића, Софија Кнежевићка, Тинка П. Косића, Јелена Красићка, Ленка Коцкар, Јулијана Кретоношићка, Катица Лаковићка, Анка Лепедат, Ленка Мајински, Јелена Манојловићка, Сида Миленковићка Емилија Михајловићка, Антонија Недићка, Нанчика Недићка, Мара пл. Нинчићка, Јелена Николићка уч., Јелена Николићка рођ. Радуловић, Христина Николићка, Јелена Николићка, Марија Николићка, Ана Павловићка, Сида Пачу, Нина Петровићка, Ирена Петровићка, Роза Петровићка, Јелисавета Пировићка, Јованка Прекајски, Илка Прекајски, Ана Радак, Софија Радак, Јелена Радовићка, Јулијана Рајковићка, Мара Радовићка, Анђелија Ружићка, Марија Ружићка, Драга Симићка, Мила Станковићка, Јелена Стерговићка, Лепосава Табаковићка, Анастасија Телечки, Марија Телочкова, Даница Телечкова Милева Топонарски, Мара Трифинац, Тинка Удицки и Александра Шевићка; а за помажуће чланове: Мара Арновљевићка, Милка Ајвас, Ракила Влајвића, Катица Ђорђевићка, Ника Јоановић, Ленка Кикиндаји, Софија Којићка, Бетика Лаковићева, Љубомир Лотић, Софија Миркова, Ракила Нинковићка, Марија Николићка, Марија Стефановићка, Стева Јоановић, Нина Мича из Чакове, Анка Кацдеморт, Марија Димићка и гђица Чеда (Јулијана) Пачу.

Све ове наведене особе примају се за редовне и помажуће чланове „Вел.-Кикиндске добротворне задруге Српкиња“.

Бр. 3. На позив председника закључено је

да се позову гђе и госпођице за чланове ове задруге.

Тајник јавља да су на задругу послане слике Петефија и Вајде. Имају се вратити, јер задруга нема својих просторија где да их стави.

Бр. 6. На дневном је реду да се одреди редовна припомоћ сиротињи — Одређује се редовна припомоћ и то по 5 фор.: гђи Виловској, Капришки; по 4 фор.: Нести Чокрљан; по 3 фор.: Анки Удицковој; по 3 фор.: Мари Сивчевој, Делиманићки; по 1 фор.: Јелени Јоановићки, Нинковићки, Јовановој и Соси Мрвичиној.

Бр. 6. Моле ва милостињу: Ника Станојевић, Углишина и Француска. — Одређује се: Ники Станојевићу 1 фор., Углишиној 2 фор., удов. Француској 2 фор.

Бр. 7. Тајник чита позив за Арадску изложбу. — Није могуће учествовати.

Бр. 8. Покренуто је питање да ли да се приреди забава. — Закључује се да се други дан Духова „Венчић“ приреди.

Председник јавља, да је издала о Ускрсу Молдовановој 3 фор., Христини Рајковој 3 фор. Пели Рајковој 2 фор., Савети Брандићевој 1 ф., Анки Удицковој 3 фор., Гарчевој за одело 3 ф. 50 новчића.

Све се ово одобрава.

Белоцркванка.

Записник главне скупштине добротворне задруге Српкиња у Белоцркви држане у дворани срп. школеког здања дана 20. јануара (1. фебруара) 1891. по подне у 2 сата.

Претседава: гђа Софија Станојловић претседница

Бележи: Милош Кретић перовођа.

Присутне су: гђе Драгиња Ристић подначелница, Сарка Токина благајкиња, Паулина Циглерић, Зорка Милутиновића, Зорка Стефановића, Јулијана М. Поповића, Катица Т. Крестића, Рахила Дидека, Персида Бокшар, Катица Костић Олга Пеша и Нина Погољни.

Предмети дневног рада.

1. Гђа начелница поздрављајући присутне задругарице добродошлицом, препоручује им, да стрпљиво у слози и љубави изволу саслушати предмете на дневном реду стојеће, и тим тако очувају дојакошњи углед ове задруге, а за тим отвара седницу и позива перовођу да прочита имена свију редовних и потпомажућих задругарица.

2. Присутне задругарице отпоздрављају гђу наченицу са „живела“ Перовођа затим чита имена свију задругарица, из чега се дознаје, да је ова задруга у години 1890., имала 23 редовне и 11 потпомажућих задругарица. — Узима се на знање с тим да се и гђеде припусте као чланице у ову задругу, на коју циљ има се позив упутити.

3. Читају се имена умрлих задругарица у год. 1890., наиме, гђа Олга Николићева, коју је немила смрт 1. априла т. г. из милог загрљаја њеног горко ожалошћеног супруга г. А. Николића кр. уг. др. тужиоца истргла.

Скупштина давајући израза за губитком миле покојнице, устајући кличе: „Бог да јој душу прости“ и позива перовођу да ову тугу задругарица за губитком ретке Српкиње и ревне чланице ове задруге у записник стави.

4. Читају се имена ново уписаних и иступелих задругарица, из чега се дознаје да су следеће наново ступиле у задругу: гђа Анка Грајнер и Катица Костићева, а од помашући као редовна ступила: гђа Ната Гавриловића; даље иступиле су: гђа Агапија Јанча, Софија Попеску и Софија Симићева.

Узима се на знање.

5. Задружни одбор подноси извештај о својој раду у прошлој години 1890., из кога се дознаје, да је у течају те године одбор одржао редовни одборни седница 8, а ванредни 2, у којима је такође решено 16 предмета.

У 1890. години примила је од ове задруге редовну припомоћ једна старица и то: Јулијана Петровић 1 фор. а вр. месечне припомоћи, даље је примила Тода Павловић 3 фор. а вр. годишње, и Софија Путник † 2 фор. а вр.

Гђца Султана Цикува из Вршца примила је у течају г. 1890. 30 ф. штипендију.

Љубиша Ђ. Милутиновић слушаоц овд. др. ниже гимназије добио је на почетку школ. год. 1890/1. 1 пар зимског одела, чизме и шешир, а одобрено му је и за лето такође одело, обућа и шешир.

Заоденуто је 9-ро мушке деце и 6 ро девојчица, свега 16 ро сиромашне школ. деце, за којих одело издато је 93 ф. и 34 н.

Још је Софија Андрејевић, која је свој очњи вид сасвим изгубила, а као куварица бивши никаква извора за одржање своје екзистенције нема, примила је на почетку 1. д. пр. г. 3 ф. одма, и одређено је још по 1 ф. месечне припомоћи.

Најзад одобрено је и срп. учитељ. конвикту за 5 једно за други следећи година по 10 ф. припомоћи, од којих је 1. рата за 1890 г већ својој одређеној послата, те ће по уплати последње рате ова задруга у смислу правила тога конвикта постати чланом истог.

За погреб ученице Иванке Паскуловић 3 ф. припомоћи је издато.

Одбор је приредио и једну друштвену забаву 7 (19.) априла т. г. са томболом, која је на опште задовољство како српске тако и стране публике изведена, као што се то из овд. немачког листа „Нега“ може видети у бр. 15. (27.) априла т. год. и која је овој задрузи чисте хасне 233 ф. 89 н донела. — Скупштина прима одборски рад са највећим задовољством и похвалом.

6. Рачунске прегледачице поднашају извештај о стању друштвене благајне, из којег се дознаје, да је у години 1890. било:

Примање:

I. готовина 1. јануара 1890. 943 ф. 50 н.

II. чланарина:

а) од 23 редовних задругарица 81 ф. — н.
 б) од 11 потпомажућих задруг. 28 ф. — н.
 в) од једне друштвене забаве . 364 ф. 70 н.
 г) од 5% камате на улоге

I-ве књиге 552-35 { 46 ф. 60 н.
 II-ге „ 554-— {

Свега 1463 ф. 80 н.

Издавање је:

I. Редовна припомоћ 4 сиротих

старица 19 ф. —

II. Редовна припомоћ једној слепој 4 ф. —

III. За одело сиротим ученицима и ученицама срп. осн. школа . . . 93 ф. 18

IV. За премије доброј шк. деци . 12 ф. 07

V. За венац, траке и слова при погребу задругар † Олге Николић 15 ф. 36

VI. За погреб ученице Иванке Паскулове 3 ф. —

VII. Припомоћ гђци Султани Цикувој слуш. бечке конзерватор. до 31. децембра 1890. 30 ф. —

VIII. За размашање позив. и т. д. ре-мунерација Ники Петровићу . . . 3 ф. —

IX. За набавку писарине, биљеговина на позивнице и т. д. 7 ф. —

Кад се одбије издавање од примања то остаје готовина за 1. јануар 1891. год. 1144 ф. 20

Кад се пак ова готовина сравни са оном од 1. јануара 1890., то се показује прирастак фонда ове за друге за 200 ф. 20

Ивештај овај прима скупштина на највеће задовољство и одобрење, а гђи благајкињи изриче „апсолуториум.“ — (Свршиће се).

ЧИТУЉА.

Живко Вулетић професор ратарске школе у Краљеву у Србији, бивши сарадник и уредник листа „Заставе“, преминуо је напрасно ноћу између 16. и 17. августа о. г. у својој 34. години живота. Изучио је велику економску школу у Алтенбургу, на што се мало њих Срба одају, само је штета, што је по свршеним наукама ушао у новинарски занат, те ни народ ни књижевност наша није се могла користити његовим стручним знањем. Сад кад је пре 2 месеца тек дошао на праву стају своју, уклони га ето смрт. За њим тужи сирота удовица с троје незбринуте деце. Лака му црна земља била.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ.

Српске народне ијесме скупио по бившој Горњој Крајини и за штампу приредио Манојло Кордунаш. Издање срп. књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду 1891. Цена 60 новч.

Књижевни оглас.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ.

Јављам пријатељима српске песме и свирке, да сам наумио издати за клавир свешчицу српских песама и игара под именом

СРПСКИ ЗВУЦИ.

Песме ће бити удешене лако, да могу свирати и почетници. „Српски звуци“ су намењени поглавито домаћим забавама, да се уз њих пева

и игра. Садржина: 1. Шаранац. 2. Неколико бачких и банатских гласова. 3. Кад се кум прати. 4. Мало коло. 5. Грана од бора. 6. Бистра водо. 7. Лепа Пава. 7. Кисел' вода.

Цена 80 новч. Молим свакога, ко жели имати „Српске звуке“, да се јави у напред, јер чим се јави довољан број купаца, одмах ће се дело штампати. Ко пошље новце у напред, добиће „Српске звуке“ о мом трошку.

У Новом Саду, 11. августа 1891.

Тих. Остојић,

професор срп. вел. гимназије.

Превод мога почив. брата Луке К. Маринковића бив. вице-конзула у Приштини, „Живот језика“ од В. Д. Витнеј-а професора санктских језика и компаративне филологије у Јала (сједињени држава) као врло поучно дело нарочито за ђаке због филологије, намеран сам дати у штампу до 15-ог августа ове године.

Садржина књиге је: Прелиминарна расматрања; Проблеме знања и језика. Опредељење језика, језик је привилегија човекова — и различности језика.

Књига ће изнети 2—3 штампана табака, — а цена јој 0-50 пара дин.

У напред се надам да ће те ово поучно и ретко дело у нашој литератури својски прихватити и што већи број претплатника скупити.

Претплату ваља слати до 15. ов. месеца г. Петру К. Танасковићу штампару за потписаног.

Уобичајену награду за труд око скупљања претплате са благодарношћу од моје стране примиће те.

Београд, јула 1891. год.

Споштовањем

Петар К. Маринковић.

ОДГОВОРИ.

Г. П. П. Петровосело, Бачка. Изгубило се оно писмо. Молим да ми га поново препишете и пошљете.

Г. Малан Х. Вуковић, Фоча. Нестао нам је 1. број; чим набавимо, послаћу вам. Поздрав!

МОЛИМО ДА СЕ ЧИТА!

Уредништво овог листа врло лепо умољава оне претплатнике, који не чувају лист, а поглавито оне, који су примили 1. и 2. број нашег листа од ове године, па су престали држати, да нам у крстоилету врате први број од о. г. ми смо готови, да им уз захвалу за сваки примерак платимо 10 новч Ову би нам услугу најбоље могли учинити наши скупљачи.

САДРЖАЈ: Кад се зора буди. — О развртку душе у детета. — Бактерије и човек. — Из љубавних песама Хајнеа. — Са села на варош. — О искрености између мужа и жене. — Мудре мисли. — Белешке: Из про свете; За домаћице; Разно. — Рад доб. зад. Српкиња: Новосадкиња, Кикићанака, Белоцркванки. — Читуља. — Нове књиге и листови. — Књиж. огласи. — Одоговори.